

στερα ρωτάτε πώς θα πούμε τις χιλιάδες των άλλων χημικών σωμάτων που είναι άγνωστα στο λαό και συνεπώς δεν έχουν και όνομα. Σας άπαντώ ότι όχι μόνο αυτά τα άγνωστα σώματα έχουμε το δικαίωμα να τα ονομάσουμε με δικό μας επιστημονικό όνομα, παρά και στο σπίτι του βιολογιστή και του αλατιού θα δώσουμε ονόματα επιστημονικά καινούργια, που να δείχνουν τη σύνθεσή τους, σύμφωνα με το όλο σύστημα της ονοματοθεσίας που θα παραχτούμε. Με μόνη τη διαφορά, που το σύστημα αυτό πρέπει να είναι σύμφωνο με τον οργανισμό της σημερινής μας γλώσσας, δηλ. της δημοτικής. Βέβαια, καθώς ώραία παρατηρείτε, η επιστήμη θέλει κάποια τάξη στα πράματά της. Γι' αυτό και στη γαλλική έκδοση που λέει ο λαός huile de vitriol ή απλώς vitriol, η επιστήμη το ώνόμασε acide Sulfurique. Άλλά με την παρατήρηση που κι αυτό το όνομα είναι γαλλικό, δηλ. ο κάθε Γάλλος, άμα το άκούση, το λέει χωρίς κόπο. Ένω κανένα Ρωμιόπουλο, άν δέ βασιανιστή δέκα χρόνια, δεν μπορεί να πη χωρίς λάθος το θεϊώδες δξν - του θεϊώδους δξός.

Πώς θα πούμε αυτό; Πώς θα πούμε εκείνο: 'Η λαϊκή γλώσσα δεν έχει όρους. Αυτό είναι το αιώσιο επίχειρημα. Να με συμπαθάτε αυτήν τη στιγμή δεν αναφέρωμαι στ' γράμμα σας. Μιλώ γενικώτερα. Ουμήθηκα έναν κύριο που έλεγε: «Πώς θα είπαμεν, Κύριοι, τον διαιρετέον; Έκεινος που πρέπει να γίνη πολλά κομμάτια; Και τον διαιρέτην; Έκεινος που θα κάμη τον άλλον πολλά κομμάτια;» Τα άθανάτα αυτά λόγια τα είπε άνθρωπος επιστήμονας, και είχατε και σεις, όπως κ' εγώ την αυταπάρνηση να τ' άκούσετε ως το τέλος.

Ναι, κύριε Ρουσόπουλε, τα κενά είναι πολλά, οι δυσκολίες μεγάλες. Και ένώσω κανείς μένει προσκολλημένος στο πώς θα το πούμε, φτάνει πραγματικώς στο συμπέρασμα ότι είναι καλλίτερα να μείνουμε εκεί που είμαστε. Άλλά άμα πάρετε το ζήτημα κι άπ' τις άλλες του τις μεριές, πρό πάντων άμα καταλάβετε το σκότωμα του μυαλού που γίνεται στα κεφαλάκια των παιδιών μας, άμα τα ιδήτε να βασανίζονται: δέκα χρονάκια με το να μην μπορούν να εκφράσουν μια ιδέα τους ελεύτερα, άβιαστα, φυσικά, άμα τα άκούσετε να λένε την μήτηρ, τον βοός, αγαπούσι, λαμβάνομεν μίαν κύστη πλήρης άηρ, έχει δοτρακα τειανώδους, έχει άγκάθας, διαιρούμεν επί του αυτού άριθμού, πολλαπλα-

σιάζομεν διά τον ίδιον άριθμόν, καλύπτεται υπό λέπων, η καρδια είναι μονόκοιλον και εν κόλπον, και, και, και, άμα καταλάβετε ότι τα Βουργαρόπαιδα μορφώνονται πιδ γλήγορα από τα Έλληνόπουλα τα τόσο προικισμένα άπ' τη φύση, γιατί έχουνε γλώσσα, τότε θα ιδήτε να ύψωθούν μπροστά σας έξη γράμματα, πελώρια, άγρια, τρομερά, πύρινα, και θα σχηματίσουν τη λέξη Α-Ν-Α-Γ-Κ-Η. Και πίσω άπ' αυτά, στο βάθος μακριά, οι δυσκολίες, τα κενά, τα πωσθατοπούμε, θα φεύγουν, θα φεύγουν, θα μακραίνουν, θα χάνονται, θα σβύνουν, θα μηδενίζονται, και δέ θα τα ιδήτε πιά.

Και θα φωνάζετε ΕΜΠΡΟΣ!

Μένω με μεγάλην ύπόληψη.
Σ. Σ.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

1.

Την πολυφλοιοβιστη άμμουδιά
Του ήλιου φιλι ή στεργη άχτινα,
Κ' έρχεται σιου γυαλού τα κρινα
Άνάλαφρη ως ψυχ ή βραδιά.

Στων δέντρων τα πυκνά κλαδιά
Τ' άέρια κρούουν τη ματολίνα
Κι' ως μυθική γλυκιά σειρήνα
Το λέει τ' άηδόνι στη βραδιά.

Στου άκρογυαλιού το μονοπάτι
Πρόβαλε τούτη τη δροσάτη
Όρα, γαλάζια δημοφιά,

Πλάι σ' ένα νιό με μύια μαύρα
Τον ξρωιά τους κύματα άθρα
Κι' άηδόνια ψάλλουνε τρελλά.

2.

Ήθε το δειλί, χύθηκε παντού γλυκιά γαλήνη.
Στο βράχο μόνος κάθουμαι με μάτια λυπημένα.
Τώρα βουβά τα ξρωικά ζευγάρια εν' μεθυσμένα
Άπό φιλι και μυρουδιές που τ' άεράκι χύνει.

Πέπλα κρατεί στο χέρι της τώρα η βραδιά και νύνει
Μενεξελιά γύρω βουβά και δάση φουντωμένα
Τηνώρα αυτή κοι τ' άπλερα, άρωστοι ως γάστρας κρινοι
Γλυκό τα στήθη άνάσασμα δροσίζει, άθόρα παρθένα.

Στον ουρανόν εφάνηκε δειλά το προίο άστέρι,
Μέσα στο λόγγο τα πουλιά κουνοιάσαν ταίρι-ταίρι
Και το κοπάδι το λευκό τη ράχη κατεβαίνει.

Μένος έσένα καρτερώ στο βράχο τώρα, Έλένη,
Που βράδνασμα ανοιζάτικο μαγεία σιην πλάση χύνει,
Άίγη χαρά να νοιώσουμε κ' εμείς στη θεϊαν ειρήνη.
Ν. ΧΑΝΤΖΑΡΑΣ

IVAN TOURGUÉNEFF

ΑΝΤΖΑΡ (*)

Μια άμαζούλα παιδιάστικη φάνηκε πίσω από μια τούφα από πασκάλιες. Δυό άνθρωποι τη σαίρνανε. Μια γριούλα καλοντυμένη με το κεφάλι γυρμένο στα στήθια καθότανε μέσα. Τα μαλλιά της χτενισμένα στα πλάγια πέφτανε και κρύβανε την κτριμισμένη και ζαρωμένη της όψη. Το καρτσάκι στάθηκε όμπρός στην ταρατσα, και η κυρία άνάγγειλε τον έρχομό της μ' ένα βήξιμο ξερό. Ο Ίπατόφφ βγήκε άμέσως για συνανπάτημά της. Κ' ύστερα οι δυό κοπέλες, που έλη τη βραδεία δεν πάσανε να μπαινοβγαίνουνε σαν ποντικάκια.

— Καλησπέρα σας, μητέρα μου, είπε ο Ίπατόφφ σηκώνοντας τη φωνή του όσο μπόραε περσότε-

ρο. Πώς είσατε, καλά;

— Ήρτα να ιδώ τι κάνετε, άποκρίθηκε η γριά κυρία με κόπο και με βαθειά φωνή. Ο καιρός είναι τόσο όμορφος! Κοιμήθηκα δηλιέρα και τα πόδια μου με ζυπνήσανε. Ω, αυτά τα πόδια, δέ μου χρειάζονται: σέ τίποτ' άλλο παρά για να με πονώνε.

— Συμπαθήστε μου, μητέρα μου, να σας παρυσιάσω το γείτονά μας κύριο Άστακόφφ.

— Καταμαγεμένη, είπε ρήχνοντας κατά τον Άστακόφφ μια ματιά με τα μεγάλα της μαύρα μάτια που είτανε τώρα σβύσμένα. Σας παρακαλώ να είσατε καλός με το παιδί μου. Είναι ένα καλό παληκάρι. Τον άνάθρεψα όσο μπορούσα καλύτερα: όπως μια γυναίκα θα μπόραε. Είναι ακόμα πολύ άλαφρός, μα ως ελπίζουμε πώς με τη βοήθεια του θεού, η ηλικία θαν τον κάμη φρονιμώτερο. Το πιθυμάω πολύ, γιατί καιρός να δώσω σ' άλλονε τη φροντίδα για τις δουλειές....

— Είσατε, σεις Νάντια;

— Ναι, εγώ, γιαγιά.

— Τι κάνει η Μάσσα;

— Δίνει το τσάι.

— Χούμ, τα καταφέρνει καλά; Και ποιός εί

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα Δρ. 10. — Για το Έξωτερικόν
Φρ. χρ. 10.

20 λεπτά το φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στα κισκία της Πλατείας Συντάγματος, Ομόνοιας, Ύπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχόδρου, (Οφθαλματρείο), Βουλής, Σταθμού ύπόγειου Σιδηρόδρου (Ομόνοια), στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Έξάρχεια, στα βιβλιοπωλεία «Εστίας» Γ. Κολάρου και Σακέτου [όδος Σταδίου, άντικρύ στη Βουλή]. Στο Βόλο, βιβλιοπωλείο Χριστόπουλου.

Η συντρομή πλερώνεται μπροστά κ' είναι ένός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ

κόμματα στη Βουλή, καινούριες ελπίδες στο Έθνος. Έτσι θα φαντάζονται όσοι δεν άπελπίστηκαν ακόμα από τη Βουλή, όσοι πιστεύουν πώς δεν είναι και δύσκολο το περίφημο χτίριο να μεταμορφωθεί καμιά μέρα σε φάτνη που να γεννηθεί σ' αυτήν ο σωτήρας του Έθνους—άν και δεν είναι και λίγοι που πεισματωμένα ύποστηρίζουν πώς η Βουλή μας είναι καταδικασμένη να μένει σ' αιώνα τον άπαντα φάτνη άλόγον.

Γενήκανε καινούρια κόμματα, μα από ποιούς και με ποιούς; Από παλιούς άθρώπους, από άθρώπους της ρουτίνας, της μικροπολιτικής, της ρουσοφειολογίας, από άθρώπους που τους είδαμε και τους δοκιμάσαμε, άφου μās διοικήσανε δυό και τρεις, μπορεί και περισσότερες φορές ίσαμε τώρα, δίχως να μās δώσουν το παραμικρότερο σημάδι, δσες φορές κι ά δια

ναί ακόμα εκεί;

— Ο Έβάν Ίλιτς Καπίτονις.

— Ο άντρας της Ματρίνας Μαρκόβνας;

— Ο ίδιος, γιαγιά.

— Η γριά μουρούρισε ακόμα κάποια λόγια άκαταλάβωτα.

— Καλά το λοιπόν, είπε. Άκουσε εδώ, Μιχάλη: γύρεψα το Σταρόστα δλούθε, μα δεν ήθε. Πίς του νέρτη αύριο ναρής. Έχω κάποιες παραγγελίες ναν του δώσω. Βλέπω πολύ καλά πώς χωρίς έμένα όλα πάνε στραβά. Καληνύχτα, είμαι κουρασμένη. Σούρτε με σεις οι άλλοι. Χρίζετε, πατεράκη μου, πρόστεσε γυρίζοντας στον Άστακόφφ, λησμόνησα τ'νομα σας, μα συμπαθάτε μια γοιά. Και σεις, κπελούλες, μη με συντροφεύετε, δεν είναι χρεία.... Δέ συλλογιόσαστε άλλο, παρά να τρέχετε... Κάτσετε ησυχες και διαβάζετε το μάθημά σας. Μ' άκούτε;... Η Μάσσα σας κακομαθαίνει....

Το κεφάλι της γριάς κυρίας που το σήκωνε με κόπο ξανάπεσε στα στήθια της, και το καρτσάκι άποτραβήχτηκε.

— Πόσο χρονών είναι η μητέρα σας; ρώτησε ο Άστακόφφ.

— Είναι εβδομηντατέσσερω χρονών. Μα είναι.

(*) Κοίταξε φύλλα 221 και 222.

χειριστήκανε την άρχη, πώς δά μορρέσουνε να διοικήσουν κάπως άδρωπινότερα άπό τους άλλους, με κάπως πλατύτερα σκέδια και με κάπως λιγότερη στενοκεφαλιά, όταν αναγνωριστούν άρχηγοί σε δικό τους κόμμα ή όταν άλλωξουν άρχηγό.

Δέν ξέρουμε πώς μπορεί να γίνει αυτό τό θάμα, νάλλάξει ο κ. Μαυρομιχάλης λ. χ. στο καλύτερο μόνο και μόνο γιατί έπαψε νάναι συν- αρχηγός στο Ραλλικό κόμμα και ίδρυσε δικό του κόμμα, Μαυρομιχάλικό, ή πώς ο κ. Στάης θά μεταμορφωθεί σε καινούριο κ. Στάη μόνο και μόνο γιατί έφυγε άπό τό Θεοτοκικό κόμμα και πήγε στο Ραλλικό ή στο Μαυρομιχάλικό.

Καινούρια κόμματα με καινούριους άδρω- πους—νά πότε θά μορρέουνε κανείς να ριπο- κιντηνέψει τη γνώμη πώς μαζί μ' αυτά γλυκο- ροδίζουν και καινούριες έλπίδες στο "Εθνος. Μά δυστυχώς ίσαμε την ώρα καινούριοι άδρω- ποι δέν ξεμύτισαν πονθενά· κι αν ξεμύτισε ο- μως κανένας και μπήκε στη Βουλή, άμέσως πάλωσε, άφου τό σκουριασμένο αυτό λεβέτι έ- χει τη δύναμη να παλιώνει μονομιάς ο,τι και- νούριο κι ά ρηχτεί μέσα του.

ΕΞΩΦΡΕΝΙΚΗ

ή κουθέντα πούκανε ο ανταποκριτής της «Εσπερι- νής» στη Ρώμη με τό Βασιλιά μας, τόσο έξωφρενική πού να φαντάζεται όποιος τη διαβάξει πώς ο φοβε- ρός ανταποκριτής κουθέντιαζε με κανέναν ύποτελώνη και πώς ή Α. Μ. ένθουσιασμένος γιατί είχε την τι- μη να μιλάει με τον κ. ανταποκριτή της «Εσπερι- νής» του άνοιξε την καρδιά Του, του είπε όλα τά μεγάλα μυστικά του Κράτους και μόνο πού δέν τον άγκάλιασε στο τέλος νάν τον φιλήσει.

Κι όμως ο κόσμος την έχρησε αυτή την παρτζολέ- τα—πού λέν κ' οι Ζακυθινού—σά λουκούμι και τό «Νέο Αστυ» την ξανατύπωσε αύτούσια στο φύλλο της περασμένης Τετράδης χωρίς τό παραμικρότερο σκόλιο και χωρίς να πει στους αναγνώστες του πώς τό κάνει για νάν τους διασκεδάσει.

Ο ΑΓΝΟΣ

και λευκώτατος Μασούκας μας πού με τις τίμιες πράξεις του εξαγνίζει κι άναστηλώνει ψηλά στο θρόνο του τό κατακουρελιασμένο έπίθετο 'Εθνικός, ο κα- θαυτό 'Εθνικός Μασούκας μας, τύπωσε σε όμορφο

τώρα είκοσιέξη πού είναι πιασμένη. Της συνέθηκε τούτο τό κακό λίγο ύστερα άπό τό θάνατο του πα- τέρα μου· εΐτανε μιά όμορφή.

Σωπάσανε όλοι για μιά στιγμή.
— Τι φρίκη, φώναξε ή Ναντέζντα, μιά νυχτε- ρίδα πέρασε. Και μπαίνουντα γρήγορα στο σαλόνι— Είναι ώρα να πηγαίνω. Μιχάλη Νικόλαϊτς, πείστε να μου σελώσουνε τ' άλογο μου.

— Και γώ τό ίδιο, είπε ο 'Αστακόφφ.
— Πώς, πώς; φώναξε ο 'Ιπκτόφφ. Μά όχι, θα μείνετε εδώ τη νύχτα. Θα τραβήχτε δώδεκα δάκε- ρα βέρστια. Και σεις Νεντέζντα 'Αλεξέιθνα, γιατί βιαζόσαστε; Περιμείνετε τουλάχιστο νάβγη τό φεγγάρι.

— Νά μιά ιδέα, άποκρίθηκε κείνη. Είναι καιρός πού δε βγήκα καθόλου με τό σεληνόφωτο. Έτσι μάλιστα· και σας, Βλαδίμηρε Σέργκιεβιτς, θα είπω να σας έτοιμαστή μιά κάμαρα.

Φέρανε φώτα. Ο 'Ιπκτόφφ και ο Γέγκορ αρχί- σανε τό παιγνίδι. Η ψυχή της Τσίπης ξαπλώθηκε άμίλητα κοντά τους.

— Ναί είναι όμορφα, ξανάειπε ή Ναντέζντα, να βγαίνω κανείς καθάλα στ' άλογο με τό φεγγάρι, μάλιστα να διαβαίνω κάτω άπό τις καρδιές. Φο- βάται κανείς με τού κάνει εύχαρίστηση. Τι παρ-ά-

φυλλαδάκι τη λυρικώτατη και γιομάτη φωτιά και πόνο «Κατάρτα Θεού» και τη σκορπάει δώ και κεί, σε μικρούς και μεγάλους, σ' όποιον βρει στο δρό- μο του.

Τό ποίημα του τό αφιερώνει «Στην τιμή και τη δόξα της πατρίδας μας, στα παιδιά μας» με τους ακόλουθους στίχους:

Σε σας βλαστήρια ελληνικά
Κι' άθωα παιδιά, οι σκοποί μου.
Μαζί με τό τραγούδι μου
Για σας, άπαντοχή μου.
Ένα φιλή στα μέτωπα
Σας δίνω εγώ, πού τώρα,
Για σας γυρνά ταξιδευτής
άπό χωριό σε χωριό.

Νά και μερικοί στίχοι άπό τό ποίημα, οι πρώ- τοι πρώτοι.

Όρνια και λύκοι, πού τροχίζετε
Τά νύχια και τά δόντια σας στ' άθωο κοπάδι,
Πού στάζειτ' αίματα, κατάρτα σας,
Κι' άνάθεμά σας, τέρατα τού "Αδη.

Καρδιά έσείς άνθρωπινή δέν έχετε
Κ' οι χήριοι μπροστά σας είναι χήριοι.
Βουλγάρους να σας πώ; Ρουμάνους; τίποτε.
Περάστερο είστε κι' άπ' άνθρωποφάγοι.

Περάστερο· τις σάρκες όπου βέγεσθε,
Δέν είναι· σάρκες όμοιων σας· ένχ προς ένα,
Γέρους και προστούς και γυναικόπαιδα
Τά δόντια σας ζεσκούν τά λυσιασμένα.

Και πέφτουνε τά νύχια σας τά βρώμικα,
Μαύρα κοράκια, σκότεινοι περρίτες,
Σά σε πουλιά δειλά, στ' άβυσσινια
Και στους κυρογονιούς τους ρημοσπίτες.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΟΣ

βρίσκεται τώρα στη Φιλαδέλφεια της 'Αμερικής και στέλνει άπό κεί γράμματα φαιδρότατα στον κ. Σι- μόπουλο, πασιζοντας νάν του άποδείξει πώς τά κα- τάφερε να κλέψει 120 χιλ. (γιατί τόσες παραδέχε- ται πώς έκλεψε) άπό τό ταμείο Πειραιώς κι όμως να μένει τίμιος ήθρως.

Τό γράμμα του τό δημοσιεύουν οι «Καιροί» στις 11 του Νοέβρη κ' είναι να πεθαίνει κανείς στα γέ-

ξανα παιγνίδια κείνα πού κάνει τό φεγγάρι· μέσα στα δέντρα. Πιστεύει κανένας πάντα πώς κάποιος τον άκλουθάει και γλυστράει σιμά του.

Ο 'Αστακόφφ της έδινε τάχα θάρρετα μ' ένα προστατευτικό χαμογέλιο

— Και κεί άλλο άκομα, είπε κείνη. Σας έλα- χε να καθίστε μιά νύχτα ζεστή και σκοταδερή στα σύνορα κάποιου δάσου; Μου φαίνεται πώς δυό προ- σώπατα μαλώνουνε, ψιθυρίζοντας κοντά στ' αΐτί μου.

— Είναι τό κίμα, είπε ο 'Ιπκτόφφ, ρίχνοντας ένα χαρτί.

— Οι περιγραφές σας είναι πολύ ποιητικές, είπε ο 'Αστακόφφ.

— Βρίσκετε; Τότες δε θ' άρέσουνε στη Μάσσα.

— Γιατί τάχα; Μή και ή Μαρία Παυλόθνα δέν αγαπάει την ποίηση;

— Όχι· βρίσκει πώς όλα τά τέτοια είναι φτια- σμένα, είναι συνθεμένα, και της κάνει φρίκη κάθε τί πού δέν είναι αληθινό.

— Τι παράξενο ψεγάδι. Είναι συνθεμένα! Πώς να κάνουνε άλλίως κείνοι πού κάνουνε στίχους;

— Μά και σεις δέν πρέπει ναγαπάτε την ποίηση.

— Τό ενάντιο, αγαπάω τους στίχους όταν άπό τή μιά μεριά είναι άρμονικοί και άπό την άλλη έκ-

λια διαβάζοντας το και να τραβάει τά μαλλιά του άπό την άλλη μεριά όταν άκούει τον 'Αποστολάκο να σηκώνεται και να λέει, πώς αν ήθελε να κλέψει, μορρέουσε να κλέψει πεντακόσιες χιλιάδες ή και περσότερα και μάλιστα «πολύ εύχερώς».

Αυτό τό «πολύ εύχερώς» σημαίνει χάνεται πώς όσοι ταμίες δέν κλέβουν τό κάνουν όχι άπό φόβο μή- πως και τους πιάσουν, άφου δε θα γίνεται καμιά σοβαρή έπίβλεψη στη διαχείρισή τους, αλλά γιατί έχουν την άνοησία να σέβονται τον ξένο παρ-ά.

Νά πού μ'αξ μαθαίνει και κείτι πολύτιμο ο 'Α- ποστολάκος με τό γράμμα του.

ΜΑΘΑΙΝΟΥΜΕ

πώς κάποιος δάσκαλος Φαραντάτος πιλατεύει τά κορίτσια στο 'Αρσάκειο μιλώντας τους σε κάθε μά- θημα κατά της δημοτικής γλώσσας και τώ δημο- τικιστάδων και συσταίνοντας σ' αυτά να γράφουν τις έκθεσές τους σε γλώσσα μιστριώτικη, για έμπο- ρικούς βέβαια λόγους, άφου όλα τά κορίτσια ύπο- χρεώνονται έτσι να γράφουν τους «'Αντιστητοικούς λόγους» του Μιστριώταρχ. Μαθαίνουμε και τ' άλλο, πώς τόσο δηλ. ένθουσιαζονται τά κορίτσια άπό τη ρητορική του Φαραντάτου, ώστε οι δημοτικιστρες πληθαίνουνε μέρα με την μέρα στο 'Αρσάκειο κ' ε- τσι δέν πανε χαμένοι οι κόποι του.

Ένας άλλος πάλι δάσκαλος στο Γυμνάσιο στής Νεάπολης, άφου τις προάλλες ώρα άλάκαιρη κεραυ- νοβόλουσε τις δημοτικιστάδες κ' έλεεινολογούσε την κοινωνία μας ή όποια άκνίχεται να έκτρέφεται εν τοίς κόλποις της φύλλον προδοτικών ως ο άκατα- νόμαστος «Νουμάς», στο τέλος συμβούλεψε τους μα- θητάδες του να μη μεταχειρίζονται μιλώντας ή γρά- φοντας λέξεις χυδαίες που τις δημιουργούν οι φοβε- ροί αυτοί προδότες.

Κι όταν κάποιος μαθητής του παρατήρησε πώς τις λέξεις αυτές τις άκούει σπίτι του, ο δάσκαλος ξερόδηξε και ξακολούθησε τό μάθημά του.

Δέν μορρέει νάν τάρνηθει κανείς πώς οι τέτοιοι δασκάλοι βοηθάνε σημαντικά τον άγώνα μας.

φράζουμε μιά σκέψη...Με καταλαβαίνετε καλή... κείνο πού γαλλικά λένε une idée...μιά ιδέε...κα- ταλαβαίνετε...

Η Μαρία σηκώθηκε.

— Πού πάς; ρώτησε ή Ναντέζντα.

— Να κοιμηθώ τά παιδιά. Είναι σε λίγο έννια ώρες.

— Θα κοιμηθούνε και χωρίς εμένα. Νά ο κύριος πού ήρχισε να μιλάει και σύ φεύγεις;

Η Μαρία πήρε τις δυό κοπέλες άπό τά χέρια και άποτραβήχτηκε.

— Δέν έχει καλή διάθεση σήμερα, είπε ή Ναν- τέζντα, και ξέρω την αίτία. μά θα περάση και τούτο.

— Συμπαθήστε με να σας ρωτήσω, της είπε ο 'Αστακόφφ. Μή τάχα κ' έχετε σκοπό να περάστε τό χειμώνα στην Πετρούπολη;

— Δέν ξέρω· φοβάμαι πώς εκεί θα στενοχωρηθώ.

— Να στενοχωρηθίτε στην Πετρούπολη; πώς είναι δυνατό; Κι' ο 'Αστακόφφ ήρχισε να περιγρά- φη τις χάρες της ζωής της πολιτείας.

Η Ναντέζ- ντα τον άκουε προσεχτικά, χωρίς να σηκώνη τά μάτια της άπό πάνω του. Φαινότανε πώς ξεπάταε τό πρόσωπό του και χαμογέλαε μέσα της.

Η ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΜΙΑΣ ΙΔΕΑΣ

Ἡ φημερίδα τῶν πρακτικῶν γιαιτρῶν (Journal des Praticiens) τοῦ Παρισιοῦ, πού ἔχει τὴ μεγαλύτερη κυκλοφορία σήμερις στὸν Γιαιτριάδ κόσμον, δημοσιεύει στὸν τελεφταῖο ἀριθμὸ (14/27 τοῦ 8) ἓρη) ἓνα γράμμα ἀνοιχτὸ γιὰ τὸν Ἰππουργὸ τῆς Δημόσιας Ἐκπαίδεψης τῆς Γαλλίας γραμμένο ἀπὸ τὸν κ. Οὐσάρ (Huchard) καθηγητῆ, μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῆς Γιαιτρικῆς, Διευθυντῆ τῆς Γιαιτρικῆς ἀφῆς Ἐφημερίδας, συγγραφεὰ πολλῶν ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων γιὰ τοὺς ἀρρώστους τοῦ κυκλοφορικῶν συστημάτου, πού ἔχουνε μεγάλο κύρος στὸ γιαιτρικὸν κόσμον, πρόεδρο μιᾶς ἐταιρίας γιὰ τὰ μεταλλικὰ νερά τῆς Γαλλίας κτλ. Ἀφῆ τὸ γράμμα συσταίνουμε νὰ τὸ διαβάσσουν οὐλοί, γιαιτὶ γράφε τί πρέπει νὰ γίνη στὴ Γαλλία γιὰ νὰ πᾶνε μπροστὰ οἱ γιαιτρικὲς σπουδὲς καὶ ἡ χώρα τοῦ Laennec καὶ ἄλλων νὰ μὴ μένη πίσω στὶς γιαιτρικὲς ἀνακάλυψες κτλ. Θὰ μας χρησιμῆση πολὺ, τώρα μάλιστα πού πρόκειται νὰ γίνη κάτι τι καὶ στὴ δικὴ μας τὴ Σχολή γιὰ νὰ διορθωθῶνε κάμποσα στραβά καὶ ἀνάποδα καὶ γιαιτρεφτοῦνε τὰ κακομοιρασμένα καὶ ἀρρώστα.

Σ' ἀφῆ τὴ γραφὴ τοῦ κ. Οὐσάρ πρῶτα πρῶτα λέει πὼς δὲν τὰ γράφει γιὰ τὸ ἀτομικὸ του σφερο γιαιτὶ ἀφῆς σὲ λίγα χρόνια θ' ἀποσυρθῆ ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας του, ἀλλὰ γιὰ τὸ σφερο τῆς Φραντζέζικης Γιαιτρικῆς Ἐπιστήμης καὶ τοῦ ἔθνου του, πού τὸν πιστεύουμε γιαιτὶ ἔδειξε τὸν πατριωτισμὸ του σὲ πολλὰ ζητήματα καὶ πρὸ πάντων στὸ ζήτημα τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων τῆς πατρίδας του, λέγει τὰ ἐξῆς: «Μέσα στὶς μεταρρυθμίσεις, πού πρέπει νὰ γίνονε, εἶναι καὶ ἡ ἰδρυση ἔδρας Θεραπευτικῆς με φουικὰ μέσα (ὑδροθεραπεία), ἡλεκτροισμὸς, φωτοθεραπεία κτλ.) πού μέρα με τὴ μέρα προσδέβουνε σὲ γιαιτρεμα ἰῶν ἀσθενῶν ἰόσο πολὺ, ὡστε μπόρεσα νὰ πῶ ἂ Ἀφόντας γιαιτρεβῶ χωρὶς γιαιτρικὰ ἢ με λίγα γιαιτρικὰ ἔχω τόσες ἐπιτυχίες ὡσε πότες μου».

Ἀφῆ τὴν ἰδέα τῆς διδασκαλίας τῆς ὑδροθεραπείας τὴν ἔρριξα πρῶτος ἐγὼ στὴ δημοσιότητα με μιὰ ἀλληλογραφία μου στὴν «Πατριδα» τοῦ Βουκουρεστίου, πού δημοσιεύτηκε με τὸν τίτλο ἢ Ἰδροθεραπεία» στὸ φύλλο τῆς (14/27 Ἀπριλ. 1902). Ἀπ' ἀφῆ μεταφῆρω ἐδῶ τὸ ἐξῆς μέρος...

— Θὰ μετανοιῶστε, εἶπε ὁ Ἀστακόφφ, τελειώνοντας τὴν περιγραφή του.

— Δὲ μετανοιῶνω ποτέ. Σὴν κάνει κανένας μιὰ κουταμάρα, καλὰ θὰ κάμη νᾶν τὴν λησμονήση τὸ γρηγορώτερο. Ἔτσι εἶναι.

— Δότε μου τὴν ἀδεία νὰ σᾶς ρωτήσω ἀκόμα, ξαναεἶπε ὁ Ἀστακόφφ, καὶ αὐτὴ τὴ φορὰ γαλλικὰ, ἀπὸ πόσο καιρὸ ξέριτε τὴ Μαρία; Ποιὰ εἶναι ἡ φιλία τῆς; Εἶναι πλούσιοι; ἄνθρωποι καὶ καθὼς πρέπει;

— Κάμετε μου τὴ χάρη νὰ σᾶς ρωτήσω καὶ γὼ με τὴ σειρά μου, εἶπε ἡ Ναντζέντα, γιαιτὶ με ρωτᾶτε γαλλικὰ;

— Δεσποινίδα...δὲν πολυξέρω...

— Αἶ καλὰ, τὸ ξέρω ἐγὼ. Ἡ Μαρία εἶναι μιὰ χαριτωμένη κοπέλα, πού μιλάει ἄσκημα τὰ γαλλικὰ, πρόσσετε ὕστερα ἀπὸ μιὰ πάψη.

— Εἶναι πολὺ παραζενη καὶ πρωτότυπη.

— Πρωτότυπη εἶναι ἓνα παίνεμα στὸ στόμα σας, στὸ στόμα μιανοῦ ἀνθρώπου πρακτικῶν; Καὶ γὼ τὸ ἴδιο τάχα σᾶς φαίνουμαι πρωτότυπη; Ἄ, πισστεύω πὼς τὸ φεγγάρι βγήκε. Νὰ ἢ ἀντιφεγγιὰ του στὶς λεῖκες; πρέπει νὰ φεύγω; πᾶω νὰ εἰπῶ νὰ μὴ σελῶσυνε τὸ Κρασάβσκη.

Ἄλλὰ ὑπὸ τῶν περιφανῶν πλέον καὶ πασιφανῶν θεραπευτικῶν ἐπιτυχιῶν τῆς ὑδροθεραπείας κινούμενοι δὲν εἶναι πλέον καιρὸς ν' ἀνακηφῶμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ ἐγκολπωθέντες τὰ ἀλλαχῶ συμβαίνοντα παρ' ἡμῶν δὲ ἐν ἐκτάσει ἀπὸ πολλοῦ καὶ πολλὰς διευκρινισθέντα καὶ ἀνακοινωθέντα νὰ παρᾶσχῶμεν εἰς μὲν τοὺς πάσχοντας τὸ μέσον τῆς ταχείας ἀσφαλοῦς ριζικῆς καὶ οἰκονομικῆς θεραπείας των, εἰς δὲ τοὺς ἰαιτροὺς τὸ ἀλάνθαστον καὶ ἰῶν δξέων νοσημάτων ἀντιφάρμακον ὡπερ οἱ πλεῖστοι ἀποφεύγουσι;... Νομίζουμε ὅτι ἐπίστη καιρὸς. Διὰ τοῦτο ὡπως πρῶτος μεταξὺ τῶν παρ' ἡμῶν ἀνεγνωρίσαμεν καὶ ἀνεκηρίξαμεν τὴν ἰαματικὴν ἰδιότητα τοῦ ὕδατος καθ' ὅλων τῶν δξέων νοσημάτων... εἶτα κηρύσσομεν διὰ τῆς φίλης «Πατρίδος», ὅτι ἀνάγκη νὰ ληφθῆ πρόνοιά τῆς παρὰ ἰῶν δυναμένων πρὸς τὴν παρ' ἡμῶν διάδοσιν τῆς ὠφελιμοιότητος ταύτης μεθόδου διὰ τῆς διδασκαλίας μὲν ταύτης ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ ὑπὸ τινος καθηγητοῦ τῆς Ἰατρικῆς εἰς τοὺς Φουιτῆς, διὰ τῆς ἰδρύσεως δὲ κατὰστήματος ὑδροθεραπευτικῶν κατὰ ἰῶν δξέων νόσων.

Βακοῦ 24 τοῦ Ἄϊ Δημήτριου 1906.

ΚΩΣΤ. ΛΑΝΑΡΑΣ

ΜΕΣΑΝΥΧΤΑ

Θάναι μέσανυχτα. Οἱ ἀνέμοι
θὰ κλαῖν πικρὰ καὶ λυπημένα.
Τὰ νυχτοπούλια θὰ κρυώνουν
μέσ' οἱς φωλιές τους στρομωγμένα.

Νέφη πυκνὰ θὰ σκοτεινιάζουν
τὸν κόσμον ὅλον πέρα ὡς περὰ
Θάργῃ νάρθῃ νὰ μᾶς φώτιση
τοῦ Φοῖβου ἢ κόρη, ἢ ἄσπερη Ἡμέρα.

Ὅλα τοῦ κόσμου τὰ ρημάδια
στά ὄρη ἐκεῖ καὶ στά λαγκάδια
θὰ κλαῖνε σὰ θλιπτὴ καμπάνα.

Κ' ἐγὼ—καλότυχος—οἰμά σου
γυροῦς θὰ βρῶ στὴν ἀγκαλιὰ σου
μιὰ φίλη αἰώνια καὶ μιὰ μάννα.

MIX. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

— Εἶναι σελωμένος, εἶπε ὁ μικρὸς Κοζάκος, πού φάνηκε στὴ λουρίδα τὸ φῶς, πού ἔπεφτε κατὰ τὸν κῆπο, ἀπὸ τὸ σαλόνι.

— Καλὰ. Μάσσα, πού εἶσαι; ἔλα νὰ με χαρετίσης.

Ἡ Μαρία βγήκε ἀπὸ τὴ γειτονικὴ κάμαρα. Οἱ ἄλλοι σηκωθήκανε ἀπὸ τὸ παιχιδι.

— Φεύγετε τώρα; εἶπε ὁ Ἰπατόφφ.

— Ναι, εἶναι καιρὸς. Καὶ προχωρώντας στὴ γιαιλόπορτα: Ὡ, τί νύχτα! Δὲ νοιώθετε σὰ νᾶνασαινη ἢ νύχτα; Τί εὐωδιά; Ὅλα τὰ λουλούδια εἶναι ζυπνημένα καὶ μεῖς πᾶμε νὰ κοιμηθῶμε. Ἄλθθα, Μάσσα, εἶπα στὸν κύριον Ἀστακόφφ, πὼς δὲ μπόρεῖς νὰ ὑποφέρῃς τὴν ποίηση. Νὰ τ' ἔλλογο μου. Χαίρετε ὅλοι.

Κατέθηκε τρίχοντας τὰ σκαλοπάτια, πῆδησε ἀλαφριά στὴ σέλλα: εἶπε: Καλὴ ἀντάμωση αὔριο! Καὶ δίνοντας με τὴ βίτσα τῆς μιὰ σὸ λαμὸ τ' ἀλόγου τῆς, ἔφυγε με τροκάκι κατὰ τὴ φραξιά. Ὅλοι τὴν ἀκολουθήσανε με τὰ μάτια: Καληντάμωση, εἶπε ἀκόμα πίσω ἀπὸ τὶς λεῖκες. Ἀκουγότανε γιὰ πολλὴ ὦρα ὁ κρότος ἀπὸ τὰ πέταλα τοῦ ἀλόγου καὶ χάθηκε λίγο-λίγο στὴ σιγαλιὰ τῆς νύχτας.

Ὁ Ἰπατόφφ εἶπε νὰ μπουνε σὸ σπῆτι.

ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Η ΓΡΙΑ, Η ΖΩΗ ΚΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

Μιὰ φορὰ, ὁ Θάνατος καὶ ἡ Ζωὴ ἀφῆσαν ἀπὸ τὶς δυὸ τάπομεσήμερο τὶς δουλιές τους κάτω στὴ γῆ, νὰ πᾶνε, λέει, καὶ κομμάτι νὰ σιργιανίσουνε. Μὰ ὄχι μαζί. Ἀφῆτοι ποτέ τους δὲν μπόρουνε νὰ ὑποφέρουνε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, οὔτε μιλιοῦνται, μήτε κᾶν ξέρουνται ἀφῆτου ὁ Θεὸς τοὺς ἐδίωξε ἀπὸ τὸ σπῆτι τους; τέτοια κακὰ ἀδέφρια σᾶν εἶτανε. Ὁ Θάνατος ἤθελε νὰ περιγηθῆ ἀπὸ δῶ καὶ ἀπὸ κεῖ, νὰ δῆ παντοῦ τὰ ἔργατά του καὶ νὰ χαρῆ. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ Ζωὴ. Συχνὰ τοὺς τυχαίνει νὰ βγαίνουν ἔτσι ἐξῶ παρατόντας τὶς ἐννοίες των στοὺς παραμικρότερους των.

Ὁ Θάνατος τράβηξε δλόβισια κατὰ τὰ Βορειανὰ μέρη τῆς Ἐβρώπης, νὰ βρῆ τοὺς Χειμῶνδες πού εἶναι φίλοι του καὶ σᾶν τὰ πέρασε ὅλα κατέθηκε γραμμὴ στὴ Μεσόγειο νὰ ριζῆ, μιὰ ματιὰ στὴ Θεσσαλία πού γίνονταν ἓνας πόλεμος, καὶ κατόπι σάλταρε μιὰ στὴν Πόλη νὰ ξεκουραστῆ. Ἡ Ζωὴ, καὶ κεινὴ μόλις ξεπόρτισε, πῆρε πρῶτα πρῶτα τὸν ἀγαπημένο τῆς τὸ δρόμο τῆς Ἀνκτολῆς, πῆγε γύρισε στὶς Ἰντίες, στὴν Αἴγυπτο, στὴν Ἑλλάδα πού ἔχει γλυκὸ τὸ φῶς, καὶ ἀπὸ κεῖ πετάχτηκε ὡς τὴν Πόλη, ὄχι γιὰ νὰ ξεκουραστῆ, ἀφῆ ἡ Ζωὴ δὲν πρέπει νὰ ξεκουραζέται ποτέ, παρὰ γιὰ νὰ τὴν καμαρώση. Ἐφαχνε νάβρη κανέναν τόπο νὰ βλέπῃ, μὰ μὲς τὸ μεσημέρι ὅλοι κοιμοῦνταν, στὰ σπῆτσια, στὰ μαγαζιά καὶ στὰ σοκάκια καὶ ἀφῆ δὲν τῆς ἔρεσε καὶ εἶπε νὰ πᾶη στὸν Κεράτιο νὰ καθίση τουλάχιστο σὲ μιὰ τρελλὴ βάρκα με τὸ παννί.

Ἐκεῖ κοντὰ στὸ παραθαλάσσιο, καθὼς διέβαινε ἀπ' ἀψηλὰ μπροστὰ ἀπὸ τὰ παραθύρια ἓνος μεγάλου σπιτιοῦ, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ἢ ταχτικιὰ Κόρη, πῆγε τὸ μάτι τῆς μέσα καὶ ἀπὸ τὰ ὄσα εἶδε μονεμιᾶς μάζωξε τὰ φτερά τῆς καὶ πάτησε. Εἶτανε μιὰ σάλλα γεμάτη ἡλιο, με πεμπελήδικους τοίχους καὶ τὰ σανίδια τῆς τριμμένα χαρτί. Τίποτις δὲν ἀκούγονταν, τίποτις δὲ σειοῦνταν στὴ σάλλα, τὰ ἐπιπλά τῆς στεκόντουσαν βουδὰ καὶ μονάχα ἡ φλογίτσα τοῦ καντιλιῶ πού ἀνοιγόκλειε, ἔδειχνε ὅλη τῆς τὴ ζωὴ.— καὶ ἐν λόγου χάρη πού καὶ πού ἡ ζῆστη ἔμπαζε καμὶ μῦγα ἢ πάστρα τὴν ἐβγαζε. Στὴ μέση ὅμως, σ' ἓνα σκαμνί, καθότανε κουδάρ, καμωμένη μιὰ γριά, βαστώντας τὸ κεφάλι τῆς σὸ χέρι τῆς πού τῆς τόπαινε ὁ ὕπνος κάτω καὶ πάλι τῆς τὸ μολαινε νᾶνεβαίνῃ. Κ' ἔκανε πιά ὄλοένα

— Εἶναι πολὺ ὁμορφα νὰ εἶναι κανεὶς ὄξω, εἶπε, μὰ καλύτερα ἀκόμα εἶναι νὰ ξαναρχίσουμε τὴν παρτίδα μας.

Μπήκανε. Ὁ Ἀστακόφφ ξαναρώτησε τὴ Μαρία:

— Γιαιτὶ, τῆς εἶπε, δὲ σᾶς ἀρέσει ἡ ποίηση;

— Οἱ στίχοι δὲν μ' ἀρέσουνε, ἀποκρίθηκε.

— Θὰ διαβάσατε τάχα πολὺ λίγο;

— Δὲ διαβάσα, μὴ διαβάσανε κάποιους.

— Καὶ οἱ στίχοι τοῦ Πούσκιν δὲ σᾶς ἀρέσουνε τὸ ἴδιο;

— Καὶ τοῦ Πούσκιν ναί.

— Γιαιτὶ;

Ἡ Μαρία δὲν ἀποκρίθηκε. Κι ὁ Ἰπατόφφ γέροντας πίσω ἀπὸ τὴν καρέκλα του εἶπε μ' ἓνα καλάγαθο χαμογέλιο, πὼς δὲν εἶτανε μονάχα οἱ στίχοι πού δὲν ἀρέσουνε τῆς Μαρίας, πὼς τὸ ἴδιο δὲν ἀγάπαε τὴ ζῆχαρη, καὶ τίποτε πού νὰ εἶναι γλυκὸ.

— Μὰ εἶναι καὶ στίχοι πού δὲν εἶναι γλυκοί, φώναξε ὁ Ἀστακόφφ.

— Χάρη λόγου.

Ὁ Ἀστακόφφ ἔβυσε τ' αὐτί του. Ἡξῆρε καὶ κεινος λίγους στίχους ἀπόξω, καὶ νὰ ζήτηση ἓναν τόμο τοῦ Ἰπατόφφ θὰ εἶτανε κουταμάρα.

— Νὰ, εἶπε ὕστερα, ξέριτε τὸν Ἀντζάρ, τὸ

ύπνομετάνοιες χωρίς να δίνεται ναποκοιμηθῆ. Θά τραβήχτηκε στη μέση της σάλλας για νάσαι πιό εκεί από τόν τοίχο, να μήν έρθη καμιά τρίχα ή καμιά σκόνη επάνω της, έτσι καθαρυντυμένη κ' έτσι όμορφη γριά πού εΐτανε.

'Αφτά είδε ή Ζωή, κι άντίς να πάη εκεί πού έλεγε, μπήκε τώρα στη σάλλα και σιγόγυρε στο μιντέρι. 'Η χαρά κι ό ήλιος λαμπραίνανε τάγγελικά της κοψίδια, γιατί χαιρόνταν πού οι 'Ιδέες οι φιληνάδες της δέν άφιναν τή γριά να ήσυχάση, τάχα πώς άτή της νικούσε παντού κι όχι εκείνος. Χαιρόνταν άκόμη νάχη μπροστά της τό θάμα της, τή γριά άφτή πού έκάτο χρόνια ζωή τήν κάμανε νάγαπιέται ξανά, με τή γλυκειά κι άθώα της μορφή, όπως άγαπιούνταν όταν εΐτανε κοριτσάκι.

'Εκεί πού κοιτάζε κ' έφτυχούσε ή Ζωή, μιά σκιά κάλυψε τό παραθύρια και πρόβαλαν τά κιτριναίρικα μούτρα του Θανάτου. Σάν τόν είδε ή Ζωή — κλείσανε τά μάτια της — έτρεξε να κρυφτή μέσ' τόν ήλιο τών μπερντέδων. 'Ο Θάνατος δίχως να τήν παρατηρήση μπήκε μέσα κ' έσυρε να κάτση στην πιό σκοτεινή κόχη της σάλλας. Κι άφτός σάν είχε φτάσει στην Πόλη, γύρεβε τόπο καλό να ξεκουραστή και πήγαινε στο 'Ιπι που είναι τά τούρκικα μνήματα, να ξαπλωθή και να κουβεντιάση με τά κυπαρίσσια. Μά έπαθε ό,τι και ή Ζωή ή σπιταρόνα άφτή, ή σάλλα άφτή, πού δέ βασίλεβε μέσα τους ούτε του λόγου του ούτε 'Εκείνη, τόν κάμανε να κοντοσταθή και σά στοχάστηκε τή γριά ντραπήκε στον κόσμο τέτοια μιά νάσαι γριά. Γι' άφτό μπήκε μέσα και τώρα από τήν κόχη του ζαρωμένος τήν κοιτάζε άγρια άγρια.

Κακόμορη γριά! 'Εκείνου ό άδερφός ό 'Υπνος και Κεινης οι φιληνάδες οι 'Ιδέες παίζανε με τό κεφάλι της και της τό χτυπούσανε σάν τόπι κάτω κι άπάνω. Μιά στιγμή γλίτσησε τό χέρι της κ' έφυγε τό κεφάλι της και τόσο άλλόκοτα κατακύλησε μέσ' τήν ποδιά της πού ό Θάνατος γέλασε κι άπ' τάτζαμήςτικο γέλιο του φάνηκε πώς δέν είχε γελάσει ποτέ στην ύπαρξή του...

Κι αυτό τό παινίδι ξακλουθούσε για πολύ στην έρημη σάλλα εκείνο τάπομεσήμερο μονάχα πού τό καντίλι συντρόφεβε τόν πόνος της γριάς με τό ψυχολάχημά του ως να τό δουλέβανε κι άφτό ό θάνατος κ' ή Ζωή. Μιάν άλλη πάλι στιγμή τό κεφάλι της γριάς γκρέμησε με τόσην όρμη πού πήγε και χώθηκε μέσα στα γόνατά της, για πάντα θά νά-

λεγες άφού τρέμαζε κ' ή κορπούλα της Ζωής σε βαθμό πού να κουνιούνταν οι μπερντέδες. Μά στο λεπτό άγρίεψε κατακόκκινη ή φλογίτσα του καντιλιού, ύστερα φούσκωσε με μιά μεγάλην άνάσα κ' έσκασε μ' ένα δυνατό πάτ. Τά εικονίσματα είχανε τρίζει.

'Η γριά ξαφνισμένη όρθώθηκε κ' οι 'Υπνοι ζετινάχτηκαν τρομαγμένοι από τά βλέφαρά της. Τήν ίδιαν ώρα τά πνέματα πού τριγυρούσανε στη σάλλα είδαν: μιάν 'Ιδέα ρασοφορεμένη να τρέξη από τάλλο μέρος και να λήη της γριάς να πά να τανάψη. 'Ο Θάνατος σούλιασε! 'Εσφιγγε τά δόντια του δέ βάσταζε πιά, σηκώνεται, βάζει τά χέρια στις τσέπες του πού έχει τά θανατικά, παίρνει τήν νταμουλόπλακα και πάει και της χτυπά μιά της γριάς στην κεφαλή. 'Η γριά έμεινε στον τόπο ξερή. 'Η Ζωή όμως δέν καταδέχτηκε να του μιλήση του Σιχαμένου τόν άρρησε να φύγη κι άμα έφυγε σίμωσε στη γριά, πήρε τή χρυσή της ψυχή και πάησε να τήν αναστήση σ' άλλον κόσμο.

Τό βράδυ, σά γύρισαν στο σπίτι οι γιοι, οι κόρες και τά εγγόνια της γριάς, τήν ήθραν πεθαμμένη στο σκαμνί, έκαμαν τό σταθρό τους, κ' είπαν πώς πήγε με καλό θάνατο.

N. ΓΙΑΝΝΙΟΣ

ΓΑΥΚΟΝΕΠΙΡΙΑΣΜΑΤΑ

ΣΚΛΑΒΙΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

Λέφτερη ή καρδιά μου ζεπετζ και σάν τό γεράκι του βουνού από κορπούλα γλυκοτηρή τήν όμορφιά της φύσης. Καμιά ως τά τώρα σαΐτια άπ' τις άλάθεφτες εκείνες πού άδιακόπα ζερβόδεφα σκορπάει τό λυσσιασμένο ψυχοπαίδι της Κύπριας, δέν τήν πέτυχε γιατί πάντα ξεχνούσαστη πετζ ψηλά, και στα κορφοβούνια φωλεύει. Και κάποτε σά χρυσόγαλανη πεταλούδα από άνθό σε λούλουδο καταβαίνει κι άφίνει τάγνό της φίλημα σταδέρφια της τά ταιριαστά στην όμορφιά και χάρη μακριά όμως πάντα άσ' τά δίχτυα πού με τέχνη τάχει άπλωμένα τριγύρω ή έρωτιαρική θεά. Πάντα τό καλό αγαπάει, τήν όμορφιά ζηλέβει στη Ζωή, στην τέχνη, και στη φύση όλη. 'Αλλά τέτοια λεφτεριά τή ζούλια πάντα κεντάει της δόλιας και πεισματάρας θεάς, πού όλες τις καρδιές σκλάβες της θέλει να ξεσέρνουνται στα πόδια της καίγοντας λιβανωτά και θυμιάματα στον αιώνο της βωμό.

Τέτοιο με ήθελε και μένα ή θεά και δέν άργησε να πετύχη. Μόλις τό βράδυ είχαν άφίσει τό λιμανάκι μας σφυρίζοντας τρελλά, και ή παρέα μας άφού έμαθε τά νέα άπ' τις έφημερίδες έκάθησε στη μικρή μας πλατιά κάτω άπ' τό τρεμουλιαστό φως του φαναριού πού εΐταν στημένο εκεί στη μέση, και άρχισε τήν κουβέντα τήν άτέλειωτη εκείνη σε γέλια και χαρές. Λόγια άπ' έδω, καλαμπούρια άπ' εκεί, έσερνε κ' έδινε ή λίμα με τήν ιδιωματική εκείνη ζωηράδα πού μόνο ό Ρωμιός μπορεί και τήν έχει. Μόνος έγω έμενα βουβός μες στο ρωμαϊκό κείνο πανδαιμόνιο, και σά να καθόμουνα σε κάρβουνα, κάποτε σηκωνόμουν, γύριζα άπ' έδω, γύριζα άπ' εκεί. 'Απ' τό πουρνό με είχε πλημμυρίσει μιά άλογη στενοχώρια. Κάτι γύρευε ή ψυχή μου και δέν μπορούσε να βρῆ. Μιά σύφλογη λαχτάρα τρεμούλιαζε μέσα μου. Οι θύμησες της περασμένης μου ζωής σάν ταιίες ξεγλυστρούσαν μπρός άπ' τά μάτια μου σά σε κινηματογράφο μέσα, και κάθε μιά με μιά δίστομη μάχαιρα κεντούσε και μιά έπουλωμένη πληγή της καρδιάς μου. 'Ω τις γλυκόπικρες άνάμνησες τών περασμένων χρόνων!

Τά γέλια τω φίλω μου με πειράζανε. Δέ μπορούσα πιά να καθίσω. Πάιρνω λοιπόν άδεια και τραβώ κατά τόν κάθο. Πήγαινα στο δρόμο, και σάν τό λαγωνικό σε κάθε λαφροπάτημα έγύριζα ζερβόδεξα τά μάτια μου στους δρόμους και σοκκια μήπως και ξεπροβάλλει εκείνο πού ποθεί ή καρδιά μου. 'Εφτασα στον κάθο, έκαιχώρσα λίγο τήν ήσυχη και άκυματιστη θάλασσα, πού τή χρύσωνε τό χλωμό μισοφέγγαρο, με τά λαμποκοπούντα άστέρια. Γλυκοτήρησα έπειτα τά όνειρεμένα μας νησάκια πού στην άλαφρή κυματωσιά της θάλασσας, — όμοια με τό πρώτο γέλιο ροδαλής παρθένας, — έπλέγανε σάν άγρηντοι δορυφόροι του νησιού μας. 'Ακουσα τό παιχιδιάρικο κυματάκι πού στριφογύριζε στις βραχότρυπες και κελάρυζε γλυκά γλυκά στα προπόδια τω νησιώνε. 'Αγνάντεψα και πιό μακριά εκεί πού ή ματιά χάνεται στην άπέραντη γαλαξία άνοιχτωσιά, μήπως και ξεπροβάλλει είτε σά νεράιδα άπ' τά νερά, είτε σάν ζωτικιά άπ' τό βουνό, τό κάτι πού ή καρδιά στα νειάτα της λαχταρά.

Του κάκου! Μόνο ή στριγγιά φωνή κάποιας κουκουβάγιας — τρανόγλωσσου διαλαλατή της νέκρας και κακομοιρίας μου άποκρίθηκε σάν τό κύκνειο τραγούδι σθηνάμενης έλπίδας. 'Εγύρισα πίσω. Φτάνω στους φίλους πού βυθισμένοι στην αιώνια λίμα, δέ

δέντρο του θανάτου; Είναι αδύνατο να είπη κανείς πως μια τέτοια ποίηση είναι γλυκειά.

— Άπαγγείλτε μας, είπε ή Μαρία χαμηλώνοντας τό κεφάλι.

'Ο 'Αστακόφφ έρριξε τά μάτια προς τό ταβάνι, σούφρωσε τά φρύδια, πήρε μιά στάση σοβαρή, κι άπάγγειλε τους άκόλουθους στίχους. (*)

Σε άκαρπη έρμιά κι' άψύχωση, και σε μιά χέρσα γή Φρυγμένη από του άνεμου τάρταμα λιθοβρία
'Ο 'Αντζάρ όσαν βιγγλάτορας του τρέμου θά στηθή
Μέσα στην πλάση μοναχός κι' από τόν κόσμο χώρια.
'Η φύση ή μάνα τών στεπών, πού αλλάζει όψη αιώνια
Σε ώρα όργης τόν έπλασε, και πύτισε έλαφρό
Φαρμάκι κάθε ρίζα του, κι' ως με τά μαύρα κλώνια
Και τό φαρμάκι εξέχουσε θανατηρόν άφρό
Στη φλούδα τήν άποξηρη στη μεσημέρια κάψα,
Και προς τό βράδυ πήζουσε τά δάκρυα της φριχτά
Διάφανα, κι' ούτε φτέριασμα κι' ούτε πουλάκιου κλάψα
Δέν άγροικιέται όλόγυρα, κι' ούτε ένα ζω σκιαχτά
Γιά να ζυγώνη άποκοταεί, και μόνο ή σφουονίλα

(*) Κάθε ρούσος τό ξέρει απόζω τό ποίημα. Στο πρωτότυπο δέν είναι δημοσιευμένο γιατί άπαγορεύεται από τή λογοκρισία. Στο γαλλικό είναι πεζά μεταφρασμένο.

Ούρλιαζει άπάνω του με όρμη, κι όταν άργά διαβή
Φεύγει μακριάθε παίρνοντας τήν έρημ φαρμακία.
Κι' αν πλανημένο σύμφεο περνάει κι' άνδροσίσει
Τά φύλλα του τά ύπνοτερα, πικροσταλάει νερό
'Από κλαδιά βαρήσκωτα και σε άμμο κερτερό.
Με μιά ματιά ένας άνθρωπος με προσταγή θά στείλη
Τόν άλλο στού θανατηρόν δέντρο τό μαύρο όρόμο
Πού θά γυρίση παίρνοντας φαρμάκι, ανατριχίλα,
Να φέση θανατίσιμο νερό και ροίσει τρέμο
Κ' ένα κλαδί με σ' άγγιχτα τά μαρμαμένα φύλλα.
'Ιθρος τόν τρέχει όλόκρονος σε παγωμένο αϊλάκι
'Από τό άγρό του μέτωπο. Τό φέρνει και στή γή
Λιγάει άπάνω στο ψαθί και χύνει μαύρα δάκρυα,
Και ξεψυχάει ό άμοιρας ό σκλάβος στην πληγή
Του άνίκητου. Κι' ό πρίγκηπας ποτίζει με φαρμάκι
Τά γρήγορα τά βέλη του, τή φαρμακίσιαν άκρη,
Θάνατο σπέρνοντας, ώϊμέ, στους ήσυχας γειτόνους.

'Υστερα από τήν πρώτη στροφή, ή Μαρία σήκωσε άργά τά μάτια και τά κάρφωσε στον 'Αστακόφφ. Κι' όταν τέλειωσε :

— Για χάρη, του είπε, ξαναπέστε το.

'Ο 'Αστακόφφ άπάγγειλε πάλι τόν 'Αντζάρ. 'Η Μαρία πέρασε στην άλλη κάμερα. 'Υστερα γύρισε με μιά πέννα και χαρτί και του είπε:

— Σας παρακαλώ, γράψτε το μου.

— Μ' εύχαρίστηση. Μά μου φαίνεται πηράξενο πως αυτοί οι στίχοι μπορούσαν να σας άρέσουν. Σας τους άπάγγειλα μόνο και μόνο για να σας άποδείξω πως όλοι οι στίχοι δέν είναι γλυκοί. Νά τοι, είπε, βάνοντας ένας σιμάδι θαλαστικό στην άκρη του ύστερνου. 'Η Μαρία τόν εύχαρίστησε και πήρε τό φύλλο.

Μισή ώρα άργότερα φέρανε τό δείπνο, και σε λίγο καθένας πήγε στην κάμερα του. Του κάκου ό 'Αστακόφφ κατά τό δείπνο δοκίμαζε να κάμη τή Μαρία να μιλήση. Εΐτανε δύσκολο να πιάση κουβέντα μαζί της. Και τά ανέκδοτα πού δηγιότανε λίγο ένδιαφέρονε τή γειτόνιαστα του, μόλο πού μεταχειριζότανε τις πιό διαλεχτές έκφρασεις. Πλαγιαζοντας ό 'Αστακόφφ δέν μπόρεσε να ξεφύγη να μη συλλογιστεί τή Μαρία και τή Ναντέντα. 'Οστόσο θά κοιμότανε γλήγορα ά δέ τόν έμπόδιζε ό γείτονας του ό Γέγκορ Καπίτονις, ό άντρας της Μαρτόνας Μαρκόβνας. Εΐτανε γδυμένος και πλαγιασμένος στο κρεβάτι του, κ' έπιασε μιά άσωση κουβέντα με τό δούλο του. Τούκανε μάθημα ήθικής. Κάθε λόγος του έφτανε καθαρά στ' αυτιά του 'Αστακόφφ. 'Ενα λεπτό μεσοχώρισμα χάριζε τις δύο κάμερες. «Κράτα

μ' έννοιωσαν πού πέρασα. Τραβώ κανά τὸ μῶλο, καὶ φτάνω κάτω ἀπ' τὰ ζηλεμένα μας μπαλκόνια, πού πολλές φορές μού στάλαζαν τὴν παρηγοριά, σὲ στιγμές ὑπέρτατης ἀπελπισίας, ξεσκεπάζοντας τὴν ὄψη καμιάς ξανθομακλίουσας παρθένας.

"Ἄχ τὰ βλοημένα τὰ μπαλκόνια! Σὰς μοιάζω στάρχαϊα κείνα ἀγάμματα πού ἔχουνε ὅλη τὴν ὁμορφιά τῆς τέχνης, ἀλλὰ τοὺς λείπει ἡ ψυχὴ· ἔτσι καὶ σεῖς, μὲ τίς ὠραίες πράσινες γλάστρες σας, καὶ τὰ κόκκινα ἢ γάλαζα ἀνθία σας, ἔχετε ὅλες τίς ὠριότητες τῆς φύσης, ἀλλὰ σὰς λείπει ἡ ζωοδότρα πνοὴ κάποιανθεσ, πού ξαπλώνοντας στὸ θρόνο τῆς νὰ γλυκοσμίγη τὴ θεϊκιά τῆς πνοὴ μὲ τὸ μεθυστικό σας ἄρωμα. Μ' ὅλα τούτα δὲν παύετε κάποτε πίσω ἀπ' τὰ πηχτοκλαδὰ σας νὰ κρύβετε καμιά ἔρωτι-ἀρα λυγερή—σὰ κανένα κυνηγὸ, πού μὲ τὸ πιὸ ἀλάθερο ὄπλο, τὴ ματιὰ τῆς, κυνηγᾷ καρδιές, καὶ ἔτσι κάπως κόβει τὴ μάνητα τοῦ πάθου τῆς, δίχως καν νὰ χύσῃ καμιά σταλοῦλα δροσιάς καὶ σὰ φλογισμένα χεῖλια μας. Κατάρρα τοῦ νησιοῦ μας νὰ πνίγουν τὸν ἔρωτα στὴν κούνια του! Κατάρρα πού θάφτουνε τὴν ἀγάπη, καὶ τὴ ζωὴν ἀντάμα μὲς στὸ θεοσκότεινο καὶ μουχλιασμένο κυβοῦρι τῆς φέφτικης τιμῆς καὶ ἀνημερίας! Ἄχ τίς κακίες. Ἄχ τὰ λειπόψυχα ἀποπαῖδια τῆς σκλαβιάς τῆς ὀλοφταίστρας! Ἄχ τὰ ἔρμα τὰ μπαλκόνια! Καὶ ἀπόψε μού εἰστε σκοτεινά. Ἐχετε γεια!

Εἶπα ἀφτὰ μόνος μου καὶ σὰ νὰ ξέσκασα κομμάτι, τραβήξα ἴσια στὸ σπῆτι μὲ μιὰ φούρκα, μονάχα πού δὲν ἐκλαίγα ἀπ' τὸν καμὸ μου. Ἐφτασα στὸ σπῆτι. Πῶς ὕπνος; Ὁ νοῦς μου ἄρχισε νὰ βυθίζεται στὸ γλυκοκείριασμα του. Ἄνοιξα τὸ μπαλκονάκι μας καὶ κάθησα. Ὁζω χαρὰ θεοῦ. Μιὰ μαγιατικὴ φεγγαρόλουστη βραδιά ἀπ' ἐκείνες πού στὴ γητέφτρα σιγαλιά τῆς ἡ καρδιὰ πλέκει τὰ πιὸ χρυσὰ τῆς ὄνειρα. Τὸ μπαλκονάκι μας, μὲ τὴ μωρουδάτη μαντζουράνα του, εἶναι σὲ μιὰ παραμερηγωνιά κρυμμένο. Μ' ὅλα τούτα δὲ μ' ἐμποδίζει νὰ βλέπω τὸ λιμανάκι μας, σὰν ἓνα γυαλίνο γύρο. Δὲν ἐμοιάζε πιά σὲ θαλάσσια πρῶτ' ἓνα θεότρανο καθρέφτη πού καθρέφτιζε μέσα του τὸ νησάκι μας, σὲ μιὰ παγωμένη λιμνίτσα πού στὴν ἀσάλεφτη πανωσιά τῆς φωλιάζανε ψαροκκίκα, τὰ μόνα τρανόλαλα μαρτύρια τῆς ζωῆς, τῆς ζωῆς πού μακριὰ ἀπ' τὸ ὑπνιάρικο καὶ ρέμπελο νησί μας σπαρταρᾷ—σὰν θαλασσοπνιγμένο ναυτοπούλο—μέσα σὰ θαλασσοδαρμένα κείνα θεριά τοῦ πέλαγου, πού μεγαλάρ-

μενα νύχτα καὶ μέρα ξανοίγουνε δρόμους στ' ἀτέλειωτο πέλαγο.

Ἄντικρυ τὸ βουνὸ μὲ τίς δυὸ τίς κορφοῦλες, ξαπλώνουνταν σὰ μιὰ καμῆλα γονατισμένη, καὶ τὰ σπῆτια πού εἶναι σκαλωμένα στὸ ριζοβουνὸ πέρα εἴτανε βυθισμένα σὲ μιὰ σταχτόμαυρη καταχνιά, γιὰ τὸ φεγγαράκι γέροντας πιά σὰ οὐρανοθέμελα δὲ πρόφτανε νὰ φωτίζῃ ὅλα παρὰ τὰ ἄσπρα μέτωπα μερικῶνε. Κάτι φῶτα πού ἀργυροσκέβαν μὲς στὴν καταχνιά, λὲς καὶ σοῦ εἰδειχναν τὴν ὄψη παλιοῦ νεκροταφείου μὲ τίς θαμπὲς καντῆλες του. Παντοῦ βαθιοσιγασιά. Ψυχὴ δὲν πάλεβε πουθενά. Παρὰ μόνον κάπου κάπου κανένα οὐρακισμα σκύλλου ἄγρια ἀγρια ἀντιλαλοῦσε πέρα ἢ λαγκαδιὰ μὲς στὴν ἔρμιὰ τῆς νύχτας. Κανένα ἀπ' αὐτὰ δὲ στάθηκε ἱκανὸ νὰ σταλάξῃ στὴν καρδιὰ μου οὔτε μιὰ σταλιά παρηγορίας. Τὸ μάτι μου δὲν ἐνούσα νὰ ξεκολλήσω ἀπ' ἓνα μικρὸ μπαλκονάκι ἀντικρυ, πού τὸ ἔλουζαν οἱ χλωμὲς ἀχτιδιὲς τοῦ φεγγαριοῦ. Ἐκεῖ εἶχα τὸ νοῦ μου. Ἐκεῖ τὴν προσοχὴ μου, σὰ νὰ πρόκειτο τὸ κάτι τῆς ψυχῆς νὰ φυτρώσῃ ἀπ' ἐκεῖ. Ἐάφνου ἔνοιξε ἡ μπαλκονόπορτα τοῦ μπαλκονιοῦ ἐκείνου, καὶ σὰν ἀγγελοῦδι ἀπ' τὴν κόλαση—ὄπου εἶχε πάγει γιὰ μιὰ δουλειὰ τοῦ Θεοῦ—ξεπροβάλλει μιὰ νεραίδα, μὲς σὲ μιὰ ἀχτιδόλεφκη φορεσιά. Δεῖλὰ δεῖλὰ, σὰ νὰ σέβουνταν τάχα τὸν ὕπνο τῆς φύσης, προχωρεῖ καὶ στηρίζεται σὰ κάγκελα. Σηκώνει τὰ μάτια τῆς στὸν οὐρκινὸ ἀγάντια, καὶ ἀρχίζει σ' ἓνα γλυκύτατο τόνο—συμπληρώνοντας τὴν ἀρμονία τῆς φύσης—νὰ λέγῃ τὰ πικρὰ τῆς παράπονα στὸ ταιριαστό τῆς ἀδέφρι, πού τὴ στιγμὴ ἐκείνη μ' ἓνα κρυφὸ καμῆρι παρηγορώντας τάχα τὴ νιὰ τὴν ὁμορφῆ, ἐχάιδεβε τὰ ξανθὰ τῆς μαλλιάκια, πού μὲ χάρη στεφάνωναν τὸ παρθενικὸ τῆς μέτωπο. Ἐάπλωσε ἓνα μαγνάδι στὴν πλάση ὅλη ἢ κόρη, πού ἔκαμνε τὸ ἀεράκι καὶ σὲ λίγωνε, τὸ φεγγαράκι καὶ σὲ θάμπωνε, τὴ φύση καὶ σὲ γήτεβε.

Τρόμαξα, νὰ σὰς πῶ τὴν ἀλήθεια, καὶ ἄθελα τραβήχτηκα σὲ μιὰ σκοτεινὴ γωνιά, γιὰ νὰ ξετάσω καλλήτερα τὴν ὁμορφιά τῆς κόρης. Ἄλλ' ἀνάθεμα τὴ νύχτα! Δὲ μ' ἄφινε νὰ ξεδιαλίσω καλὰ καλὰ τὰ σύνυγρα καὶ ἀργοσάλεφτα ἐκείνα μάτια, πού τόσες φορές μὲ μάγεψαν—τὰ ἔβλεπα τώρα σὰ δυὸ δικμάντια πού ἀχτιδέψανε σὲ χροσταλλένιο πέλαγο. Τὸ νεραϊδοκάμωτο ἐκεῖνο κορμί, μού τὸ ἔκρυβε μιὰ καταλέφκη αἰθερόπλαστη μπλοῦζα ἀπὸ πάνω ὡς κάτω καὶ μόνον τὸ μαρμαρένιο τῆς λαιμῶ, μὲ τὸ

μισὸ τῆς στήθος λυπήθηκε νὰ κρύψῃ. Κι ὁμως ἔβλεπα καλὰ καλὰ τὰ ψιλογραμμένα κείνα φρύδια πάνω στὸ πέλαγο τῶ ματιῶ τῆς, μὲ τὴ ροδόβαφθ θωριά τοῦ προσώπου. Λὲς καὶ ἐμοιάζαν στὸ πρῶτο τέταρτο τοῦ φεγγαριοῦ πού ξεπροβάλλει κάτω ἀπ' τὸ πέλαγο καὶ λάμπει μὲς στὴ γαλάζια θωριά τ' οὐρανοῦ. Στάθηκε κάμποσο ἡ θεά. Καὶ εἰπείτα σὰ νὰ κουράστηκε, πῆρε τὴν καρέκλα πού ἔφερε, καὶ κάθισε στηρίζοντας τὸ κεφάλια τῆς στὸ δεξιὸ τῆς χέρι. Τότε ἄφησε νὰ κρέμεται ὄζω ἀπ' τὰ κάγκελα κάτω ἀπὸ τὴν ἄσπρη μπλοῦζα ἓνα τωρνευτὸ ποδαρακι, λεύρτερο ἀπὸ παντοῦφλα, πού στὸ σκέπαζε μονάχα μιὰ λεπτὴ μάβρη κάλτσα ἴσα μὲ τὸ γόνατο. Κάμποσα λεπτὰ ἄκουγα τὸ βαθύ καὶ ἤσυχο ἀνασασμὸ τῆς, πού σὰν ἀγγελικὸ τραγοῦδι γοργόλαμνε στὸν αἰθέρα, καὶ ξεψυχοῦσε ψηλὰ σὰ συνεφάκια. Τὴ θέλει τάχα τέτοια ὦρα ἀρτὴ ἐδῶ, σὰν τ' ἀηδονάκι πού ἔχασε τὴ φωλιά καὶ νυχτώθηκε ὄζω! Τὴ βαρυσταίνει ἀραγες καὶ ραγίζει καρδιές, σὰν τὸ περιστέρι πού ἔχασε τὸ ταῖρι του! Μήπως κ' ἀφτὴ ἔρθε γυρεύοντας τὸ κάτι! Ἡ εἶταν τὸ κάτι πού γύρεβε ἡ ψυχὴ μου! Δὲν πρόφτασα νὰ τελειώσω τὸ συλλοισμό μου καὶ ἀναγκάστηκα νὰ βῆξω. Τρόμαξε ἡ νεραίδα καὶ σάρωσε τὸ μαγνάδι τῆς. Ἐπαψε ἡ γοητεία. Καὶ μιὰ ματιὰ ἀντάμωσε τὴ δική μου. Λιγώθηκε ἡ καρδιὰ μου σὰ νὰ τὴ βρῆκε πέρα καὶ πέρα μιὰ φαρμακευμένη σαιτιά. Κ' ἀμέσως σπαρταρώντας ξεπήδησε, ὄχι πιά σὰ λειψτερο γερῆκι, παρὰ σὰ σκλάβο περιστέρι, μὲ τὴ σαῖτα στ' ἀριστερὸ πλευρὸ. Πέταξε καὶ φώλιασε στὴ φωλιά πού εἶταν γι' ἀρτὴ χτισμένη. Ἡ καρδιὰ σκλαβώθηκε!.....

"Ἄχ τὸ λυσισασμένο ψυχοπαῖδι τῆς Κύπριδας!.....

Καστελλόριζο.

ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

KARL KRUMBACHER: Die Photographie in Dieuste der Geisteswissenschaften...Leipzig...1906. Σελ. 80. Σελ. 60.

Τὸ καινούργιο αὐτὸ ἔργο τοῦ κ. Κρουμπάχερ εἶναι τράβηγμα—ἀπόσπασμα κλύθης λέμε μὲ ὅσο καθαρευουσιάνικο—ἀπὸ τὸ Neue Jahrbücher für das klassische Altertum, geschichte und deutsche Literatur, ἀπὸ τὸν τόμο τοῦ

τὸ κερί μπροστά σου, ἔλεγε ὁ Καπίτονις μὲ μιὰ κλαψιάρικη φωνή, κράτα το μὲ τρόπο νὰ βλέπω τὸ πρόσωπο σου. Κράτα το σὰ στήθια σου μπροστά. Μ' ἔκαμες ν' ἀγουρογεράσω, ἔνθρωπε ἀσυνείδητε, νὰ γεράσω καί». — Ἀπὸ τί σὰς παρακαλῶ σὰς ἔκαμα νὰ γεράστε; ἀποκρίθηκε ἡ ξερὴ καὶ ἀποκοιμισμένη φωνὴ τοῦ δούλου.

— Ἀπὸ τί; Θὰ σοῦ εἰπῶ ἀπὸ τί. Πόσες φορές σοῦ εἶπα, Μίτκα, σοῦ εἶπα, σὰν ἔρχεσαι μαζί μου σὲ κανένα μέρος πού πάμε γιὰ βίζιτα, παίρνε πάντα μαζί σου γιὰ μένα δυὸ ρούχα γιὰ ν' ἀλλάζω...πρὸ πάντων...Κράτα τὸ κερί μπροστά σὰ στήθια σου νὰ σὲ βλέπω...πρὸ πάντων τὰ ρούχα...καὶ τί ἔκαμες σήμερα;

— Τί;

— Τί; Αὔριο τί θὰ φορέσω;

— Ὅ,τι φοράτε καὶ σήμερα.

— Μ' ἔκαμες νὰγουρογεράσω, ληστή, μ' ἔκαμες νὰ γεράσω...Σήμερα ἀκόμα δὲν ἤξερα τί νὰ γίνω μὲ τὴ ζέστη...κράτα τὸ κερί...καὶ μὴν κοιμάσαι ὅταν ἀφέντης σου σοῦ κάνει τὴν τιμὴ νὰ κουβεντιάζει μαζί σου.

— Μὰ ἡ Ματρώνα Μαρκόβνα μού εἶπε πὼς εἶ-

φτάνανε. «Γιὰτί, εἶπε, παίρνετε τόσα πράματα μαζί σου; Ἐτσι χαλιώνεται τὰ πράματα».

— Ἡ Ματρώνα Μαρκόβνα; Εἶναι δουλειὰ τῶν γυναικῶνε νὰ βάνουνε τὴ μύτη τους σὲ τέτοια πράματα; Ὅλοι σας, ὅλοι σας μὲ κάματε νὰ γεράσω.

— Μὰ καὶ ὁ Γιακχίμ, ἔτσι μού εἶπε, τὸ ἴδιο.

— Πὼς εἶπε;

— Λέω πὼς ὁ Γιακχίμ τὸ εἶπε.

— Ὁ Γιακχίμ, ὁ Γιακχίμ ματάλεγε ὁ Γέγκορ Καπίτονις μ' ἓνα τόνο φοβέρας. Κοίταζε καί, οἱ ἔλεεινοὶ καὶ οἱ ἄνομοι, πού δὲν ξέρονε οὔτε ρούσικα νὰ μιλήσουνε! Γιακχίμ, τί θὰ εἶπῃ Γιακχίμ;...Γιεφὴμ μπορεῖς νὰ εἰπῆς μωρὲ, γιὰτί...μὲ καταλαβαίνεις καλὰ;...Τοῦτο τόνομα εἶναι ἄγιον, καὶ εἶναι Γιεφὴμ ρωμαίικα εἶναι Ἐφήμιος...Τ' ἀκούς; Σὲν βιάζεστε κανένας βεβαίκα θὰ εἰπῃ Γιεφὴμ, μὰ ποτὲ Γιακχίμ. Μὲ κάματε ὅλοι σας νὰ γεράσω, ληστές...Κράτα τὸ κερί!»

Καὶ γιὰ πολλὴ ὦρα ὁ Γέγκορ Καπίτονις ξακολούθαε νὰ σωφρονίζῃ τὸ δούλο του, μόνον πού ὁ Ἄστακόφ ξερόβηχε καὶ συχναστέναζε γιὰ νὰ τὸν ἀκούσουνε. Τέλος ὁ γέροντας του εἰδιωξε τὸ δυστυχισμένο του Μίτκα καὶ ἐκοιμήθηκε. Μὰ ὁ Ἄστακόφ

δὲν ἀλαφρώθηκε ὀλότεια. Ὁ Γέγκορ εἶχε συνήθιο του νὰ ρουχοῦνιζῃ μὲ κάποιον τρόπο, πότε βαθεῖα καὶ πότε ψηλὰ πού τὸ μεσοχώρισμα φκινότανε σὰ νὰ ἔτρεμε. Κι' ἀκόμα ὁ ἀγέρας τῆς μικρῆς κάμαρας πού κοιμότανε ὁ Ἄστακόφ εἶτανε βαρὺς καὶ κλεισμένος. Γιὰ σκέπασμα εἶχε μιὰ μπατανία. Δὲ μπόρεσε νὰ κρατηθῇ καὶ σηκώθηκε. Ἄνοιξε τὸ παραθύρι καὶ ἄρχισε νὰναπνῆ μ' ἀναγᾶλλιαση τὸ δροσερὸ αἶρα τῆς νύχτας. Τὸ παραθύρι του ἔβλεπε στὸν κῆπο. Ὁ οὐρανὸς εἶτανε καθαρὸς καὶ τ' ὀλόγιμο φεγγαρι πότε καθρεφτιζότανε ὀλοστρόγγυλο στὴ λίμνη, πότε ξεγυνότανε σὲ μακρυὰ ἀχτινόβωλα δεμάτια χρυσομένα, σπιθίζοντας σιγά-σιγά. Μέσα σὲ μιὰ ἀπὸ τίς στρατοῦλες τοῦ κῆπου ὁ Ἄστακόφ εἶδε μιὰ μορφὴ γυναικία, καὶ σὰν τὴ κοίταζε προσεχτικῶς, ἀναγνώρισε τὴ Μαρία. Στεκότανε ἀκίνητη καὶ τὸ πρόσωπο τῆς τὸ γλωμὸ φωτίζεταν ἀπὸ τίς ἀχτινὲς τοῦ φεγγαριοῦ. Ἐφανικὰ ἄρχισε νὰ μιλή. Ὁ Ἄστακόφ ἔγυρε τὸ κεφάλι μὲ προφύλαξη. Ἄκουσε τ' ἀκόλουθα λόγια: «Μὲ μιὰ ματιὰ ἓνας ἄνθρωπος μὲ προσταγὴ θὰ στείλῃ τὸν ἄλλο στὸ θανατεροῦ δεντροῦ τὸ μαῦρο δρόμον».

— Γιὰ φαντάσου, ἔλεγε μέσα του, οἱ στίχοι μου τῆς κάμανε ἐντύπωση.

1906 (σελ. 601—660). Σ' αυτό ο σοφός βυζαντιολόγος με πολύ πρωτοτυπία, παρατήρηση και θαυμαστή μάθηση ξετάζει με τίς τρόπους ή φωτογραφία μπορεί να μας περικήσει στις βοηθητικές της ιστορίας επιστήμες. Και το θέμα του δ. κ. Κρουμπάγερ το ξεφραγίζει τελειωτικά με την τέχνη και τη μέθοδο εκείνη που λαμπυρίζει σ' όλα τα επιστημονικά του έργα. Ακόμη και στα οικονομολογικά ζητήματα των φωτογραφιών καταβαίνει και δεν είναι διόλου λιγιστό ό,τι μας διδάσκει και μας φωτίζει για αυτά.—Τα πορίσματα του κ. Κρουμπάγερ—τουλάχιστο τα περισσότερα—πρέπει να τα ζετάρη κανείς παραβολικά με τις ανακρίσεις και τις διδασχές του συνεδρίου εκείνου που έγινε στη Λιέγη για την αναπαραγωγή (reproduction) των χειρογράφων, των νομισμάτων, και σφραγίδων (21, 22 και 23 Αυγούστου 1905 ν. έ). Μά σε πολλά μέρη κ. ο ίδιος ο συγγραφέας κάνει την παραβολή αυτή. Και τελειώνοντας πρέπει να σημειώσουμε ότι το καινούργιο αυτό έργο που με πολύ χαρά αναγγέλλουμε στους αναγνώστες μας στολίζεται στο τέλος από 15 πίνακες, που πολύ μας ζωντανεύουν τα πράματα και μας βοηθούν να τα καταλάβουμε καλύτερα και σωστότερα.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΝΗΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Φίλε Νουμά,

Στόν αρ. 4512 της «Εστίας» διαβάσαμε τ' ακόλουθα:

«ΤΟ ΖΑΠΠΕΙΟΝ

»Πολλάκις επανελήφθη ότι οι περίπατοι της υπόλεως κατήντησαν απροσπέλαστοι εις το κοινόν. »Διά να συνδεύση κανείς την μητέρα του, την αδελφήν του, την σύζυγόν του εις αυτούς, πρέπει »πλέον να έχη μεγάλην ύπομονήν και αρκετήν εκ »συνθηείας άντοχόν απέναντι των βωμολογιών και »των βαναυσότητων των χυδαίων, και να παρατάσ »ση τον τελειότερον όπλισμόν απέναντι των έχόν »των επιθετικώς διαθέσεις.

»Και αυτό το Ζάππειον ανέκαθεν—ίδίως όμως »αυτήν την εποχήν—κατήντησεν απρόσιτον χάρις »εις τα διάφορα καθάρματα, τα όποια συσσωρεύον »ται εκεί, έτοιμα εις κάθε βωμολοχίαν, χυδαίο »τητα ή κακοήθειαν, απέναντι της Κυρίας, ή ό »ποία ήθελε τολμήσει να εισδύση μέχρις αυτού, »του κεντρικωτέρου εν τούτοις των Αθηναϊκών πε »ριπατών.

»Προχθές την πρώϊαν πάλιν έγινε θέατρον των »κακοηθειών καθάρματός τινος έκφύλου' απέναντι »Κυρίας άριστης κοινωνικής τάξεως.»

Καρώνοντας τα μάτια του στη Μαρία μπόρεσε να διακρίνη τα μεγάλα της μαύρα μάτια και τα αυστηρά της φρύδια. Την ίδια στιγμή κείνη ανατράμαξε, γύρισε το κεφάλι σαν κάποιος να την έκραζε και μπήκε γρήγορα μέσα στους ήσκιους τους πυκνούς μιας σειράς από άκκιες. Ο Άστακόφ έμεινε ακόμα κάποιες στιγμές στο παραθύρι. Από πής να πλαγιαση.

— Τι παράξενο πλάσμα, έλεγε μέσα του στριφογυρίζοντας στο κρεβάτι του. Κ' έπειτα λένε πως δεν είναι τίποτα που να ενδιαφέρει στην επαρχία. Τι παράξενο πλάσμα. Θάν τή ρωτήσω αύριο τί έκανε μέσα στον κήπο τή νύχτα.

Κι' ο Γέγκορ Καπίτονιτς ξεκλούθασε να ρουχωνίξη.

II

Την άλλη μέρα ο Άστακόφ ξύπνησε πολύ άργά, κι' άμέσως ύστερα από το τσάι που πήρανε μαζεμένοι όλοι στην τραπέζαρία, γύρισε σπίτι του για να αποτελειώση τους λογαριασμούς του, μάλα τα παρακάλια που του κανε ο Ίπατόφ για να καθίση. Η Μαρία καθίσε και κείνη στο πρόγιομα. Ωστόσο ο Άστακόφ δεν έθάρρεψε σωστό νάν τή ρω-

Και ξέρει ή καλή «Εστία» γιατί ο δυστυχημένος ο λαός έμαθε να φέρνεται με τέτιον τρόπο προς τις Κυρίες; Έπειδή στις ήπηρείδες που έπρεπε νάν τον οδηγούνε σε τρόπους καλούς και σ' άρχοντιά βγαίνουν κάποιες παραγράφαι καθώς τον ακόλουθο:

«Εστία της 1 του Άη Δημήτρη.

«ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

»Από το βιβλίον της κ. Αλεξάντρας Παπαμύσκου χωρίς κόπον άποσπώμεν τας κατωτέρω φράσεις, διά την λογικήν έρμηνείαν των όποιων προκηρύσσομεν διαγωνισμόν. Ο ιατρός κύριος (;) Σαρκόραφος προσφέρει εις πάντα λήτην χρυσόδετον »τόμον ΦΡΕΝΟΛΟΓΙΑΣ».

Φαίνεται κιόλας πως, κατά την «Εστία», των χυδαίων ή συμπεριφορά είναι καταδικάσιμη όταν προβάλλεται κυρία άριστης κοινωνικής τάξεως. Έτσι λοιπόν, λαί, μη σε μέλει! Σά δείς καμιά κοπέλλα του λαού, ρήξου της γερά: σ' αυτό έχεις την άδεια της «Εστίας». Πρόσεχε μοναχά μην πεπραχτεί ο κ. Σακόραφος.

Μένω κτλ.
ΦΑΠΉΙΟΥΣ

ΤΟ ΠΑΛΛΗΚΑΡΑΚΙ

Κύριε Συντάχτη του «Νουμά»,

Έχει άδικο ο Παλλης ότα λέει πως ο κ. Γιαννόπουλος δε χτυπά κανέναν και φραγκοκουλια όνομαστά. Χτυπά και παραχτυπά. Χτυπά ένα δυό πεθαμένους, κι' άλλους δυό ζωντανούς που χτυπούν κ' όλοι οι δημοκόποι, δηλαδή τον Ψυχάρη και τον Πάλλη.

Φώς φανερά, ο κ. Περικλής (γιατί όχι Ήρακλής;) είναι παλληκαράκι. Έτσι δε θα περιοριστεί στο να χτίζει ανώγια και κατώγια παρά θα μας ένεργήσει κι' άλλα έργα, όπως του ζητά ο Παλλης.

Πρόθυμος

ΛΕΚΑΣ ΜΠΑΝΙΤΗΣ

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΩΝ...ΑΓΙΩΝ

Φίλε «Νουμά».

Έχω έναν κουμπάρο μαμαρά που τον λένε Φίλιππα, πήγα λοιπόν προχθές να του πω τα χρόνια πολλά. Ο γιός του—ένα παιδάκι δεκαπέντε χρόνων, έξυπνο και ο πρώτος στη τάξη του καθώς βεβαιώνει πάντα τον πατέρα ο δάσκαλος—είχε μια

τήση για το νυχτερινό της περίπατο. Είτανε από κείνους τους ανθρώπους που τους είναι δύσκολο να ζήσουνε δυό ολακερες ήμέρες με ίδιες ζένες από τη συνθησιμένη τους ζωή. Θα χρειαζόταν να ξαναμιλήση για ποίηση κ' εύρισκε πως είτανε αρκετό, που λησμονήθηκε για μια φορά σε τέτοια όνειροπολήματα. Πέρασε όλη τη ήμέρα στα χωράκια, γιοματίσε με πολλή όρεξη, κοιμήθηκε τ' άπομεσήμερο κι' όταν ξύπνησε ζήτησε τους λογαριασμούς. Κι' αφού ξέχασε κάποιες πρόστσες, είπε και του ζέζαν την Ταράντας, κ' έφυγε με τη Ίπατόφκα. Είναι καλό να είναι κανίνας άνθρωπος θετικός, να μην έχη μια καρδιά πέτρινη στα στήθια, κι' ες μη τον γνοιάζει για τίποτ' άλλο.

Ο Άστακόφ είτανε ακόμα στη φαξιά όταν άκουσε θάρυθο από φωνές και όργανα. Στου Ίπατόφ τραγουδάγανε σε χορό τραγούδια ρούσικα. Βρήκε όλη την πρωϊνή συντροφιά αυξημένη από την Ναντέζντα. Είτανε καθισμένοι όλόγυρα καταγής και γύρω από ένα νεο καμιά τριανταριά χρονών, με μελαχρινό πρόσωπο, και με μαλλιά και μάτια μαύρα, ντυμένο μ' ένα μικρό βεστόνι βελουδένιο, και με μαντήλι κόκκινο άφρόντιστα δεμένο όλόγυρα στο λαιμό, και με μια κιθάρα στα χέρια. Είτανε ο Πέτρος

ρεκλάμα από μυθιστόρημα και διάβαζε κάτω από μια εικόνα:

— «Αγυιόπαιδες λιθοβολούντες την γραιάν».

Δίς ξέρω πως μούρθε και του λέω

— Τι θα πη «Αγυιόπαιδες», Νίκο;

Το παιδί στεναχωρήθηκε, κοκκίνησε, και μούπε σε λιγάκι με χαρά σαν νήλυσε το τετραγωνισμό του κύκλου.

— Τα παιδιά των αγίων (!)

Το παιδί—που δεν είναι γιός αγίου—είναι αλήθεια πως είναι πρώτο στην τάξη του γιατί μαθαίνει παπαγαλίστικα τις παχουλές κουταμάρες του δασκάλου.

Στο γράφω χωρίς άλλο σκόλιο.

ΕΚΦΥΛΟΣ ΕΡΗΜΙΤΗΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ο κ. Βελίτης μας παρακαλεί να διορθώσουμε τα ακόλουθα τυπογραφικά λάθη.

Στο φύλλο 219 έχει που μέλει για τον «Έενο» του κ. Χόρν επιθυμεί να διαβάσουμε «μα και θα σεβαστείς κάτι αίστημα που καλό είναι, και πρέπει, να μείνει άγγιχτο».

Στάλλο φύλλο, 220, στην τρίτη στήλη φηλά έμειναν δύο άρθρικά και το νόημα είναι λίγο σκοτεινιστικό. Χρειαζεται «Έβασταζε τα πλήθη φωνάζοντα με τις πολλές συνήψεις», και στην ίδια στήλη παρακάτω θελει «Κ' ένα τραγούδι τέτοιο που πάντα ανασταίνει στη συντασία λιακάδα και γρόματι και μωροστύλαγμα».

«Το μέτρο το ελληνικό» πει στο τέλος του προσελευταίου παραγράφου του άρθρου και όχι κατα την αρχή της τρίτης στήλης στην πρώτη σελίδα, όπου θα διαβάσουμε μονάχα «στο μέτρο».

— Το Σάββατοβράδα στις 11 1/2 στη μεγάλη σάλα του Σπλένιτ ο κύριος de Hochepied, πολιτικός αντιποκρίτης του «Ζιλ-Βλάς» θα μιλήσει για τον κ. Ναν Μορέις. Η είσοδος 2 1/2 δραχμές.

— Να που λένε πως δε λογαριάζεται διόλου ή φιλολογία μας από τον τόπο. Η «Εστία» την παραλογοποιάζει μάλλον, και άποδείξη το όρκο άρθρο που έγραψε τις προάλλες για τα «Παναθήναια», πακηρύχοντάς τα ως το μόνο φιλολογικό περιοδικό.

— Στο φύλλο όμοιο της περασμένης Τρίτης άνακαλύφκει άλλο μόνο φιλολογικό περιοδικό, την «Εικονογραφημένη» του κ. Βρατσάνου. Και τρίτο, μόνο βέβαια κι αυτό, τη «Σκηνίτα» της Σύρας.

— Ηλπίζουμε σιγά σιγά να μας άνακαλύψει κι' άλλα μόνα φίλολ. περιοδικά, την «Πανακκοθήκη» λ. χ., τον «Κρότος», την «Αττική Ίριδα» και το «Σπαθί του Σαμφικου».

— Η «Εστία» ακολουθεί και στη φιλολογία και στην πολιτική την ίδια αρχή: καλός κι ο Θεοτοκης, καλός κι ο Παλλης, καλός κι ο Μαυρομυγαλής, όλοι καλοί.

Άλεξίεφ Βερετιέφ, ο αδερφός της Ναντέζντας. Βλέποντας τον Άστακόφ ο Ίπατόφ, έριξε μια χαρούμενη φωνή, και τον παρουσίασε άμέσως στο νέο μουσικό. Σάν τον χαίρετσε ευγενικά ο Άστακόφ, υποκλίθηκε βαθειά όμπρός στην αδερφή του.

— Τραγουδάμε άλλα χωρικά, τραγούδια συντροφικατά, είπε ο Ίπατόφ, και να κείνος που μας δίνει τον τόνο. Ά, ζέρτε πως τα καταφέρνει; Θάν τον άκούστε, θάν τον άκούστε.

— Θέλτε να συντροφίεστε και σεις το τραγούδι; ρώτησε ή Ναντέζντα.

— Ναί μ' ευχαρίστηση, μά δεν έχω φωνή.

— Δεν πειράζει. Ίδστε, ο Γέγκορ Καπίτονιτς τραγουδάει και γώ το ίδιο. Πρέπει μοναχά να άλουθάτε τους άλλους. Καθίστε και συ, αδερφέ, άρχινα.

— Άς δούμε πρώτα τί τραγούδι να τραγουδήσουμε, είπε ο Βερετιέφ, κρούοντας την κιθάρα και βίγνοντας μια ματιά στη Μαρία που καθότανε κοντά στα πόδια του. Πιστεύω, είπε, πως είναι ή άράδα σου ν' άρχισης.

— Όχι, τραγουδήστε σεις, είπε κείνη.

(άκολουθεί)